

Arkadiusz Dołęga

TURYSTYKA WEEKENDOWA MIESZKAŃCÓW WROCŁAWIA

W ostatnich latach można zauważyć iż, coraz większa część społeczeństwa uświadamia sobie potrzebę aktywnego cotygodniowego wypoczynku, czego wyrazem jest m.in. wzrastająca liczba wyjazdów weekendowych. Za sprawą transformacji społeczno-ekonomicznej lat dziewięćdziesiątych charakter tego zjawiska zmienił się z socjalnego – sterowanego centralnie – na ekonomiczny, kształtowany przez siły rynkowe. Głównymi obszarami emisji ruchu weekendowego są najczęściej silnie zurbanizowane aglomeracje miejskie. Masowy i niezorganizowany strumień ruchu kieruje się głównie w stronę najatrakcyjniejszych obszarów turystycznych i może stać się hamulcem rozwoju dla innych form turystyki na tych obszarach. Rynek turystyki weekendowej rozrasta się, stając się coraz istotniejszym elementem w działalności wielu przedsiębiorstw turystycznych. Turystyka weekendowa winna stać się zatem przedmiotem zainteresowania organów administracji samorządowej w ramach przygotowanych przez nie regionalnych i lokalnych strategii rozwoju turystyki. Celem niniejszego artykułu jest ukazanie struktury, sezonowości, modelu oraz głównych kierunków wyjazdów weekendowych mieszkańców Wrocławia. Podjęto w nim również próbę wskazania miejsca turystyki weekendowej w działalności samorządów lokalnych.

1. Wstęp

W związku z podnoszeniem się standardu życia w pewnych grupach społecznych, coraz większą popularność zyskują wyjazdy weekendowe. Efektem przemian ustrojowych lat dziewięćdziesiątych była diametralna zmiana sfery organizacji turystyki. Obszar turystyki socjalnej sterowanej centralnie przestał istnieć, a jego miejsce zajęły podmioty prywatne działa-

jące na bazie rachunku ekonomicznego. Dotyczyło to również funkcjonowania rynku turystyki weekendowej, przez co pewne grupy społeczne dysponujące mniejszym dochodem straciły szansę uczestnictwa w tej najprostszej formie ruchu turystycznego. Model i struktura tego zjawiska uległy więc poważnym przeobrażeniom.

Największe polskie miasta, dysponujące dużym potencjałem kapitałowym i bogatym zapleczem naukowym, stały się głównymi ośrodkami transformacji ustrojowej lat dziewięćdziesiątych. To właśnie one najlepiej dostosowały się do nowych realiów restrukturyzowanej polskiej gospodarki, a ludność je zamieszkująca stała się głównym beneficjentem tych przemian. Postępująca polaryzacja społeczeństwa nie dotyczyła tylko aspektów dochodowych czy stylu życia, lecz znalazła swój wyraz także w stopniu uczestnictwa w turystyce (również weekendowej).

Ludność aglomeracji miejskich to grupa odznaczająca się relatywnie najwyższym wskaźnikiem motoryzacji indywidualnej, wysokim poziomem wykształcenia oraz dochodu na głowę mieszkańca. W świadomości mieszkańców wielkich miast funkcjonują tradycja wyjazdów weekendowych i poczucie społecznej wagi tak zorganizowanego wypoczynku. Gęsto zaludnione obszary aglomeracji mogą w ograniczonym stopniu być wykorzystane do zaspokajania potrzeb odnowy sił psychofizycznych mieszkańców. Nie może zatem dziwić, iż fala migracji weekendowej kieruje się w stronę terenów o naturalnym krajobrazie lub oferujących inne walory turystyczne. Populacja zamieszkująca aglomeracje jest więc najbardziej typową jeśli chodzi o uczestnictwo w turystyce weekendowej, i jako taka była obiektem wielu przeprowadzonych w przeszłości badań (w latach sześćdziesiątych, siedemdziesiątych i osiemdziesiątych).

Na tle tych zmian zasadne wydaje się podjęcie próby określenia poziomu, struktury oraz sezonowości uczestnictwa w wyjazdach weekendowych mieszkańców Wrocławia. Zamiarem autora było również wskazanie zarówno głównych kierunków, przyczyn, jak i modelu takich podróży. Zakres czasowy badań obejmował weekendowy ruch turystyczny w roku 2003, z wyodrębnieniem sezonów: wiosennego, letniego, jesienno-zimowego. Z kolei zakres przedmiotowy dotyczył wszystkich wyjazdów poza granice miasta niezależnie od długości ich trwania, w czasie weekendu lub tzw. długiego weekendu, z wyjątkiem tej ich części, która wynikała z tygodniowego rytmu obowiązków zawodowych, społecznych bądź rodzinnych.

W badaniach zastosowano metodę bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego. Ankieta składała się z 21 pytań o charakterze zamkniętym i otwartym, była anonimowa, co ma istotny wpływ na wiarygodność odpo-

wiedzi. Wywiady przeprowadzono w miejscach dużej czasowej koncentracji mieszkańców takich jak centra handlowe oraz w domach respondentów na przełomie listopada i grudnia 2003 r. Badaniami objęto 132 pełnoletnich mieszkańców miasta (to jest tylko te osoby, które mogą samodzielnie decydować o wyjeździe), a punktem wyjścia do wyznaczenia struktury próby były dane GUS o strukturze wieku mieszkańców Wrocławia (tab. 1).

Tabela 1. Struktura wiekowa pełnoletnich mieszkańców Wrocławia

Wiek	Struktura procentowa mieszkańców Wrocławia	Struktura procentowa respondentów	Liczba ankiet
18-24	15,3	17,4	23
25-34	17,0	23,5	31
35-44	16,6	16,7	22
45-54	21,7	18,9	25
55-64	11,6	12,1	16
Powyżej 65	17,9	11,4	15
Ogółem	100	100	132

Źródło: opracowanie własne na podstawie [5].

W próbie największą nadreprezentacją charakteryzuje się grupa wiekowa 25-34 lat, nie w pełni zaś jest reprezentowana grupa osób najstarszych, powyżej 65 roku życia. Kobiety stanowią 57% badanych, a mężczyźni 43% (podczas gdy analizowana dorosła populacja Wrocławia rozkłada się w następujących proporcjach: 53% kobiet i 47 % mężczyzn), lecz nie jest to zmienna aż tak znacząca dla uczestnictwa w turystyce weekendowej, ponieważ wyjazdy te przyjmują najczęściej charakter rodzinny.

2. Częstotliwość wyjazdów weekendowych mieszkańców Wrocławia

Wśród zmiennych wpływających na wielkość ruchu weekendowego ważne miejsce zajmuje kategoria wieku. Inne zmienne demograficzne, takie jak: stan rodzinny, wykształcenie, ale też dostępność czasu wolnego, poziom dochodów czy kondycja zdrowotna, są silnie związane z wiekiem. Dlatego też dobór próby oparto właśnie na tej zmiennej. Przedziały wiekowe dobrano w ten sposób, aby korespondowały z marketingową koncepcją segmentacji z wykorzystaniem kryterium stadiów cyklu życia [1, s. 88-89; 2, s. 183-187]. Związek między wiekiem a poziomem uczestnictwa w turystyce weekendowej mieszkańców Wrocławia przedstawiono w tab. 2.

Z badań wynika, iż blisko trzy czwarte respondentów uczestniczyło w wyjazdach weekendowych. Należy jednakże pamiętać, iż ten model wypoczynku cieszy się wysoką społeczną akceptacją, stąd tak wysoki współczynnik aktywności weekendowej może być nieznacznie zawyżony.

Tabela 2. Częstotliwość wyjazdów weekendowych wrocławian w roku 2003 w zależności od struktury wieku

Wiek	Liczba wyjazdów weekendowych w roku 2003 (w %)			
	ani razu	1-4 razy	5-12 razy	powyżej 12 razy
Ogółem	26,5	29,5	25,8	18,2
18-24 lat	26	30	22	22
25-34 lat	19	13	42	26
35-44 lat	18	36	32	14
45-54 lat	32	32	20	16
55-64 lat	31	37	19	13
Powyżej 65 lat	40	39	7	14

Źródło: opracowanie własne.

Blisko co piąty badany wyjeżdżał na weekend przynajmniej raz w miesiącu. Z aktywnego wypoczynku weekendowego najchętniej korzystały osoby pomiędzy 25 a 34 rokiem życia. To także oni stanowią największą grupę najaktywniejszych weekendowiczów. Obecnie młodzi ludzie coraz później decydują się na zakładanie rodzin i przyjęcie na siebie związanych z tym obowiązków. Z drugiej strony postęp w dziedzinie transportu indywidualnego, a także jego rozpowszechnienie powodują, iż tylko osoby będące w pierwszym stadium pełnej rodziny, a więc posiadające dziecko w wieku do lat 4, może charakteryzować niższa aktywność turystyczna w weekendy [1, s. 88-90; 2, s. 183-187]. Ponadto w tej grupie wiekowej większość stanowią ludzie z wyższym wykształceniem. Jest to związane z wagą, jaką społeczeństwo polskie lat dziewięćdziesiątych przywiązywało do edukacji. Miało to swój wydzźwięk w bezprecedensowym wzroście liczby studentów. Poziom uczestnictwa w turystyce weekendowej utrzymuje się na zbliżonym poziomie wśród osób w wieku od 35-44 lat, maleje wraz z przechodzeniem do grupy wiekowej 45-54 lat. Najrzadziej w wyjazdach weekendowych uczestniczą osoby w wieku powyżej 65 roku życia, dla których istotniejsze znaczenie ma codzienny wypoczynek we własnym miejscu zamieszkania. Wśród powodów nieuczestniczenia w turystyce weekendowej w tej grupie wiekowej wskazywano na słaby stan zdrowia oraz niskie dochody.

Właśnie ten ostatni czynnik istotnie wpływa na częstotliwość uczestnictwa w turystyce weekendowej. Relacje pomiędzy wielkością miesięcznego dochodu na głowę członka gospodarstwa domowego a liczbą wyjazdów weekendowych w roku ilustrują dane w tab. 3.

Z powyższych informacji wynika, iż wzrost uczestnictwa w turystyce weekendowej nie rośnie proporcjonalnie w miarę wzrostu dochodu rozporządzalnego. Dwie pierwsze grupy dochodowe charakteryzuje podobny stopień uczestnictwa w turystyce weekendowej, dopiero przejście do ostatniej wyodrębnionej grupy dochodu (powyżej 1000 zł na osobę) powoduje znaczny wzrost uczestnictwa w turystyce weekendowej. To właśnie w tej grupie najwięcej jest respondentów, którzy korzystają z wyjazdów weekendowych przynajmniej raz w miesiącu (23%). Wyższe dochody są efektem zajmowania przez te osoby wysokiej pozycji społecznej i starannego wykształcenia. Tradycja wypoczynku weekendowego i świadomość jego wagi ma w tej grupie niebagatelne znaczenie dla upowszechniania się tej formy ruchu w całym społeczeństwie.

Tabela 3. Poziom dochodu a stopień uczestnictwa w turystyce weekendowej mieszkańców Wrocławia w 2003 r.

Miesięczny dochód członka gospodarstwa domowego	Liczba wyjazdów weekendowych w 2003 r. (w %)			
	ani razu	1-4 razy	5-12 razy	powyżej 12 razy
Poniżej 700 zł	24	39	24	13
700-1000 zł	31	26	28	15
Powyżej 1000 zł	17	29	31	23

Źródło: opracowanie własne.

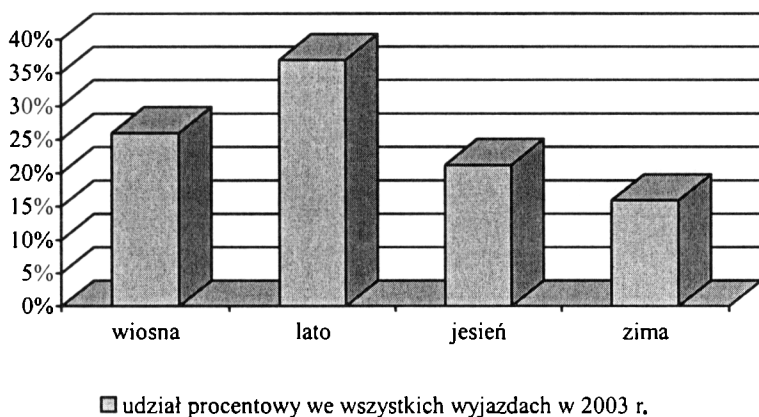
Poziom wykształcenia ma istotny wpływ na stopień uczestnictwa w turystyce weekendowej. Z tab. 4 wynika, iż wyższy poziom uczestnictwa w cotygodniowym wypoczynku dotyczy osób z wyższym wykształceniem. Widoczne różnice dotyczą zwłaszcza grupy najczęściej wyjeżdżających oraz nie wyjeżdżających.

Tabela 4. Poziom wykształcenia a stopień uczestnictwa w turystyce weekendowej mieszkańców Wrocławia w 2003 r.

Wykształcenie	Liczba wyjazdów weekendowych w 2003 r. (w %)			
	ani razu	1-4 razy	5-12 razy	powyżej 24 razy
Wyższe	18	30	28	24
Średnie ogólne i zawodowe	26	31	23	20

Źródło: opracowanie własne.

Częstotliwość wyjazdów została ujęta w układzie pór roku. Na rys. 1 przedstawiono również zjawisko sezonowości wyjazdów weekendowych mieszkańców Wrocławia.

Rys. 1. Sezonowość wyjazdów weekendowych mieszkańców Wrocławia

Źródło: opracowanie własne.

Najwięcej wyjazdów miało miejsce w sezonie letnim – 37% ogółu, a 93% wyjeżdżających skorzystało z takiej możliwości w letni weekend. Wydaje się, iż wyjazdy weekendowe często spełniają funkcję substytucyjną wobec długich wyjazdów wakacyjnych; 16% uczestników wypoczynku weekendowego korzystało zeń jedynie latem, z czego celem 62% takich osób był wypoczynek (w lesie, nad wodą, w górach). Spore nasilenie wyjazdów odnotowano wiosną (26% ogółu) oraz jesienią (21% z deklarowanych w badaniach podróży). Najmniej (43%) wrocławian skorzystało z zimowego wyjazdu weekendowego (stanowi to 16% ogółu wyjazdów). Specyfika i kierunki takich wypraw różnią się w zależności od pory roku. Spontaniczny charakter tych krótkotrwałych wyjazdów sprawia, iż decyzja o ich podjęciu jest bardzo silnie związana z panującymi warunkami pogodowymi. Z badań terenowych przeprowadzonych podczas majowych i czerwcowych weekendów w Książańskim Parku Krajobrazowym, w których zastosowano m.in. metodę obserwacji, wynika, iż frekwencja różniła się kilkakrotnie w zależności od panującej pogody.

3. Przyczyny i model wyjazdów weekendowych

Istotna część badań bezpośrednich dotyczyła poszczególnych faz podejmowania decyzji o wyjeździe weekendowym. Respondenci wskazywali te przyczyny, które miały dla nich najistotniejsze znaczenie przy wyborze miejsca docelowego. Pytanie miało charakter zamknięty, a badani mogli wybrać kilka odpowiedzi, a mianowicie:

- atrakcyjny obszar turystyczny,
- łatwy, szybki dojazd,
- gościnność mieszkańców,
- bezpieczeństwo,
- cisza i spokój,
- niskie ceny w stosunku do jakości usług,
- możliwość noclegu u rodziny,
- dobra infrastruktura do uprawiania turystyki kwalifikowanej.

Dla 33% mieszkańców Wrocławia wyruszających w podróż weekendową najistotniejszy okazał się atrakcyjny obszar turystyczny. Wśród respondentów którzy wybrali taką opcję, przeważały osoby z wykształceniem wyższym – 55% osób, sporą grupę stanowiły też osoby na kierowniczych stanowiskach.

W grupie osób, dla których najbardziej istotny był szybki dojazd (23,9%), najmniej liczebna była grupa osób podróżujących samochodem (48 % ogółu). Wskazuje to na to, iż osoby poruszające się innymi środkami transportu zwracają uwagę przede wszystkim na jakość i długość fazy podróży.

Ciszę i spokój (15,9%) jako podstawę decyzji o miejscu weekendowej podróży wskazywały najczęściej osoby zamieszkujące osiedla „z tzw. wielkiej płyty” (64%). Te najbardziej przekształcone przez człowieka, zurbanizowane obszary rodzą w ich mieszkańcach chęć ucieczki i poszukiwania stanu równowagi.

Niskie ceny w stosunku do jakości wskazało 10,2% respondentów, a możliwość noclegu u rodziny oraz dobra infrastruktura do uprawiania turystyki kwalifikowanej były najistotniejsze dla 8% respondentów decydujących się na wyjazd.

Wśród celów wyjazdów weekendowych respondenci najczęściej wskazywali:

- odwiedzić krewnych – 31,1 %,
- wypoczynek (nad wodą, w lesie, w górach) – 28,9%,
- zwiedzanie (architektura, kultura, przyroda) – 23,3%,
- turystykę kwalifikowaną – 6,7%,

- rozrywkę – 4,4%,
- uczestnictwo w imprezach kulturalnych, sportowych – 3,3%.

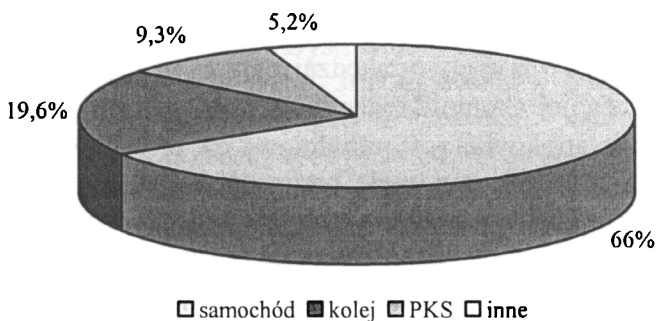
Odwiedziny u krewnych były najczęstszym celem wyjazdu, a dla 23% osób w tej grupie o wyjeździe weekendowym decydowała możliwość noclegu u rodziny.

Drugim głównym celem wyjazdów weekendowych był wypoczynek. Wyjazdy odbywały się wyłącznie w gronie najbliższej rodziny bądź znajomych. Żadna z osób w wieku przedprodukcyjnym (18-24 lat) nie wskazała wypoczynku jako głównego celu swoich wyjazdów weekendowych.

Dla 75% osób, które jako główny cel wyjazdów wskazały zwiedzanie, decydujące znaczenie w wyborze miejsca docelowego miał atrakcyjny obszar turystyczny. Wycieczki takie w 72% odbywano z użyciem własnego środka transportu, a w 95% w towarzystwie najbliższej rodziny bądź znajomych. Ponad 2/3 osób starało się podczas wycieczek weekendowych odwiedzić nieznane im wcześniej miejscowości.

Wszystkie osoby, dla których głównym celem wyjazdów weekendowych w roku 2003 była turystyka kwalifikowana, określiło stan infrastruktury do jej uprawiania jako najbardziej istotny w procesie wyboru miejsca wyjazdu.

Cel wyjazdu jest silnie powiązany z trwającą porą roku. Osoby wyjeżdżające w sezonie letnim często kierowały się chęcią wypoczynku. Istotnym celem krótkich wyjazdów zimowych z kolei była turystyka kwalifikowana narciarska.

Rys. 2. Wykorzystanie środków transportu w wyjazdach weekendowych wrocławian w roku 2003

Źródło: opracowanie własne.

Wrocław ma jeden z najwyższych w kraju wskaźników motoryzacji indywidualnej – 346 samochodów na 1000 ludności (średnia krajowa wynosi 272). O dominującej roli samochodu jako środka transportu w ruchu weekendowym decyduje również gęsta sieć połączeń drogowych, która umożliwia przestrzenną penetrację Dolnego Śląska, sąsiednich regionów, a dzięki licznym przejściom granicznym – również obszaru Czech i Niemiec.

Województwo dolnośląskie ma jedną z najgęstszych sieci kolejowych w skali kraju. Niska rentowność połączeń regionalnych i brak restrukturyzacji spowodowały zamknięcie wielu połączeń i spadek znaczenia tego przewoźnika w obsłudze regionalnego ruchu weekendowego. Dzieje się tak pomimo polityki cenowej PKP, polegającej na systemie zniżek weekendowych¹.

Komunikacja autobusowa, dysponując gęstszą siecią połączeń niż kolejowa, ma znacznie mniejszy udział w obsłudze turystyki weekendowej. Może to być wynikiem złego dopasowania rozkładów jazdy do potrzeb ruchu.

O rodzinnym charakterze wyjazdów weekendowych świadczy to, iż 57% z nich odbyło się w gronie najbliższej rodziny. 30% respondentów wyjeżdżało w towarzystwie znajomych, a na samotną podróż weekendową zdecydowało się zaledwie 7% wyjeżdżających. Okres weekendu staje się często jedyną możliwością spędzenia większej ilości czasu z rodziną, stąd też szczególne znaczenie rodzinnej atmosfery i duże znaczenie turystyki weekendowej dla budowania właściwych relacji w rodzinie.

4. Główne kierunki wyjazdów mieszkańców Wrocławia

Region Dolnego Śląska to jeden z najciekawszych obszarów turystycznych naszego kraju, oferujący odwiedzającym bogactwo walorów naturalnych i – dzięki swojej skomplikowanej historii – również antropomorficznych. Szczególnie atrakcyjna jest południowa część województwa – obszar Sudetów, na który składa się wiele bardzo zróżnicowanych geologicznie starych masywów górskich. Obszar ten jest bardzo dobrze zagospodarowany turystycznie. Ma wiele zabytków sztuki o znaczeniu krajowym i europejskim. Tutejsza spuścizna kulturowa jest efektem oddziaływania i przenikania na te tereny wielu kultur.

---

¹ Zniżki przysługują na przejazd do stacji oddalonych do 200 km od miejsca wyjazdu. Warunkiem jest wyjazd w piątek po godz. 20.00, a powrót w dzień wolny poprzedzający dzień pracy.

Dla 68% wyjeżdżających w 2003 r. mieszkańców Wrocławia celem podróży weekendowych był region Dolnego Śląska, 26% odwiedziło także inne województwa, a 14% – Czechy.

Wyniki badań pozwoliły również na wyodrębnienie na Dolnym Śląsku kilku regionów koncentracji turystyki weekendowej z Wrocławia:

- strefę podmiejską,
- południową część województwa.

Strefa podmiejska, ograniczona izochroną 50 km, jest silnie związana z aglomeracją. W przypadku Wrocławia nie stwarza ona dużych możliwości wypoczynku weekendowego, wśród atrakcyjnych turystycznie miejsc tego obszaru należy wymienić Sobótkę z masywem Ślęży, na północy Oborniki Śląskie oraz duże lasy obornickie i milickie. W roku 2003 strefę tę odwiedziło 44,3% wyjeżdżających. Przeważali jednak ci, których celem były odwiedziny krewnych. Największym powodzeniem cieszyła się Sobótka i Ślęża (odwiedziło ją 8,2% wyjeżdżających) oraz Oborniki Śląskie (5,1%).

Drugą strefę tworzy południowa część województwa. Obejmuje ona obszar Sudetów, który można podzielić na regiony: Kotliny Jeleniogórskiej, Kotliny Kłodzkiej oraz wałbrzyski. Wśród nich na wyróżnienie zasługuje region Kotliny Jeleniogórskiej obejmujący Karkonosze, Góry Izerskie, Rudawy Janowickie oraz Góry Kaczawskie. Obszar ten jest głównym celem turystów weekendowych z Wrocławia i stwarza możliwości uprawiania różnorodnej turystyki. Region ten odwiedziło 53% wyjeżdżających wrocławian. Wśród najczęściej odwiedzanych miejscowości znalazły się: Karpacz – 17,6% wskazań, Szklarska Poręba – 13,4%, Jelenia Góra – 11,3%.

Drugim pod względem atrakcyjności jest region Kotliny Kłodzkiej obejmujący Góry Stołowe, Góry Bystrzyckie, Góry Orlickie, Góry Bialskie, Góry Złote oraz masyw Śnieżnika. Jest to obszar o bardzo różnorodnym urzeźbieniu, gęsto zalesiony, z bogatymi tradycjami uzdrowiskowymi. W badanym okresie podczas weekendów odwiedziło go 47% wrocławian. Najpopularniejszymi miejscowościami weekendowymi wymienionymi przez respondentów były Duszniki Zdrój oraz Polanica Zdrój (po 8,2% wskazań), a w następnej kolejności – Kłodzko (6,2% wyjeżdżających), oraz Kudowa Zdrój – (5,1%).

Kolejną wyodrębnioną strefą koncentracji ruchu weekendowego z Wrocławia jest region wałbrzyski, obejmujący obszar Sudetów Środkowych, a więc masywy: Gór Sowich, Bardzkich, Wałbrzyskich i Kamiennych. Odwiedziło go 18,6% wyjeżdżających podczas weekendów wrocławian. Naj-

popularniejszymi miejscami były: Walim oraz Góry Sowie – jako na cel swoich wyjazdów weekendowych w 2003 r. wskazało na nie 4,1%.

5. Samorząd terytorialny a rozwój turystyki weekendowej

Turystyka weekendowa przybiera indywidualny oraz masowy charakter. Jest to przede wszystkim ruch regionalny, głównymi zaś obszarami jej recepcji są najbardziej znane wypoczynkowe i uzdrowiskowe miejscowości. Odbywająca się na dużą skalę migracja weekendowa może wpłynąć na zmianę charakteru tych miejsc i spowodować spadek jakości wypoczynku. To tylko jedno z możliwych zagrożeń, jakie niesie ze sobą niekontrolowany rozwój turystyki weekendowej. Również wpływ tego zjawiska na lokalną gospodarkę czy rynek pracy jest niepodważalny. Z tych przesłanek wynika rola, jaką mają do odegrania władze samorządowe na szczeblach lokalnym i regionalnym. Istotne wydaje się ujęcie turystyki weekendowej w ramach tworzonych lokalnych i regionalnych strategii rozwoju turystyki. Formułowanie takiego programu należy poprzedzić antycypacją rozmiarów, struktury i modelu turystyki weekendowej na danym obszarze. Należy również zbadać: stan infrastruktury turystycznej, preferencje odwiedzających, wizerunek i charakter miejscowości lub regionu, stosunek ludności miejscowej do turystów weekendowych. Władze samorządowe mogą wpłynąć na wielkość i obraz ruchu weekendowego na swoim obszarze poprzez użycie instrumentów prawno-ekonomicznych, tworzenie programów działań i zapewnienie źródeł ich finansowania. Rozwój turystyki weekendowej powinien mieć charakter zrównoważony i nie wpływać tylko z ekonomicznych przesłanek. Ponieważ takie podejście, stymulując lokalną gospodarkę w krótkim okresie, może przynieść pozytywne efekty. Z kolei w długim okresie może stać się powodem ubożenia walorów turystycznych. Duże znaczenie mogą również mieć stowarzyszenia gmin, których zakres działań koncentruje się na wsparciu produktu, marki, promocji i informacji turystycznej. Ciekawym rozwiązaniem mogłyby się okazać jednorazowe inicjatywy, łączące miejscowości o wspólnej historii czy tradycjach, zmierzające do stworzenia produktu dla samochodowej, krajoznawczej turystyki weekendowej. Należy także dążyć do tego, aby lokalne programy rozwoju wynikały z regionalnych strategii zawierających koncepcję spójnego produktu weekendowego regionu.

6. Zakończenie

Przeprowadzone badania wykazały, iż populacja Wrocławia charakteryzuje się dużym poziomem aktywności turystycznej w weekendy. Blisko 75% badanych stwierdziło, że w 2003 r. przynajmniej raz skorzystało z możliwości wyjazdu weekendowego. Turystyka weekendowa jest więc istotną częścią regionalnego rynku turystycznego i w miarę rozwoju społeczno-ekonomicznego jej znaczenie będzie rosnać. Przeprowadzenie badań panelowych umożliwiłoby zaobserwowanie tych zmian. Z obsługi tego segmentu rynku korzystają głównie dostawcy usług, a w mniejszym stopniu organizatorzy turystyki. W miarę rozwoju sieci dróg ekspresowych i autostrad, strefa penetracji przestrzennej mieszkańców Wrocławia będzie się rozszerzać. Obecnie wyjazdy te koncentrują się głównie na obszarze Dolnego Śląska, a zwłaszcza w regionie kotlin jeleniogórskiej oraz kłodzkiej. Atrakcyjny obszar turystyczny jest głównym powodem wyboru celu wyjazdu weekendowego. Duże znaczenie turystyki weekendowej w skali regionu powinno mieć swoje odzwierciedlenie w programie rozwoju tej formy ruchu turystycznego, który powinien stanowić integralną część tworzonych przez samorzady lokalnych i regionalnych strategii rozwoju turystyki.

Literatura

- [1] Altkorn J., *Podstawy marketingu*, Instytut Marketingu, Kraków 1997.
- [2] Dietl J., *Marketing – wybrane zagadnienia*, PWE, Warszawa 1977, cyt. za: A. Limański, K. Śliwińska, *Marketing. Zasady funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku*, Difin, Warszawa 2002.
- [3] Kornak A.S., Rapacz A., *Zarządzanie turystyką i jej podmiotami w miejscowości i regionie*, AE, Wrocław 2001.
- [4] Rapacz A., *Strategia kształtowania produktu turystycznego regionu sudeckiego*, AE, Wrocław 1997.
- [5] *Rocznik statystyczny miasta Wrocławia 2001*, GUS, Wrocław 2002.

WEEKEND TOURISM AMONG INHABITANTS OF WROCLAW

Summary

Growing popularity of weekend tourism in Poland is caused by social-economic development of the country. Structure, model and characteristics of weekend

excursions have changed lately. This paper contains results of research that was carried out in Wrocław. The population living in the agglomeration is the most typical as a source of weekend migration. Inhabitants of Wrocław went on weekend trip in 2003 in 75 percent; people between 24 and 35 years of age and with the monthly income above 1000 zł per capita the most frequently. The majority of them went by their own cars and with their families. Lower Silesia was the most popular region among them.